

SocialdepartementetFolkhälsomyndigheten
171 82 Solna

Uppdrag till Folkhälsomyndigheten att fördela medel till civila samhället för att förebygga och motverka ensamhet samt synliggöra och stärka arbetet med ensamhet

Regeringens beslut

Regeringen ger Folkhälsomyndigheten i uppdrag att utlysa och fördela 49 000 000 kronor som projektbidrag till civila samhällets organisationer för insatser som ska främja gemenskap och förebygga ofrivillig ensamhet. Insatserna ska ta avstamp i Folkhälsomyndighetens nyligen framtagna nationella strategi på området. Ytterligare villkor anges nedan under rubriken Närmare om uppdraget. Folkhälsomyndigheten ska också inom ramen för uppdraget, tillsammans med andra aktörer, genomföra insatser för att synliggöra och stärka arbetet med att förebygga och motverka ensamhet i samhället, med utgångspunkt i myndighetens nationella strategi och i enlighet med vad som anges under rubriken Närmare om uppdraget.

Folkhälsomyndigheten ska muntligen hålla Regeringskansliet (Socialdepartementet) informerat om hur arbetet med uppdraget fortskrider. Folkhälsomyndigheten ska senast den 2 juni 2025 lämna en delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet) som ska innehålla förslag på hur arbetet inom området kan fortsätta, med utgångspunkt i myndighetens nationella strategi. Folkhälsomyndigheten ska senast den 1 juni 2026 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). I slutredovisningen ska ingå en redovisning av hur medlen till civila samhällets organisationer fördelats och använts. Vidare ska slutredovisningen innehålla en redogörelse för hur arbetet med att förebygga och motverka ensamhet har stärkts.

Redovisningen ska innehålla eventuella kostnadsberäkningar för de föreslagna insatsernas genomförande. Förslagen på insatser ska vara ändamålsenliga och kostnadseffektiva, rymmas inom befintliga ekonomiska ramar och ta hänsyn till berörda myndigheters och andra aktörers samlade administrativa börda.

För den del av uppdraget som avser att utlysa och fördela medel till civila samhället får Folkhälsomyndigheten under 2025 använda totalt 49 000 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid för budgetåret 2025 uppförda anslaget 13:5 Insatser för den ideella sektorn anslagsposten 7 Ideell sektor. Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 30 maj 2025.

Medel av de 49 000 000 kronor som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2026 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Den del av uppdraget som avser insatser för att synliggöra och stärka arbetet med att förebygga och motverka ensamhet i samhället ska finansieras av Folkhälsomyndighetens förvaltningsanslag.

Ärendet

Ensamhet och social isolering är ett folkhälsoproblem. Var fjärde person i Sverige uppger i dag att de besväras av ensamhet och isolering i olika grad. Störst är känslan av ofrivillig ensamhet bland barn, unga vuxna och de allra äldsta i befolkningen. Ensamhet och brist på sociala kontakter har en negativ påverkan på både vår psykiska och fysiska hälsa. Ensamhet ökar risken för hjärt- och kärlsjukdomar, stroke, demens och psykisk ohälsa. Ensamhet och isolering kan också innebära ökade risker för skolmisslyckanden, nedsatt livskvalitet och förtida död.

Mot bakgrund av ovan har regeringen initierat åtgärder för att stärka och utveckla arbetet med att bryta och förebygga ofrivillig ensamhet och isolering. Regeringen avsatte i samband med budgetpropositionen för 2023 300 miljoner kronor för olika insatser, bland annat föreslogs

Folkhälsomyndighetens förvaltningsanslag tillföras 5 000 000 kronor för 2023 och 25 000 000 kronor för 2024 respektive 2025.

Folkhälsomyndigheten gavs också 2023 i uppdrag att genomföra en kartläggning och ta fram förslag till en nationell strategi för att utveckla och intensifiera arbetet med att förebygga och motverka ensamhet, med slutredovisning den 1 februari 2025. I Folkhälsomyndighetens regleringsbrev för 2025 ändrades uppdraget med innebörden att Folkhälsomyndigheten ska presentera en nationell strategi och att uppdraget ska slutredovisas senast den 1 mars 2025.

Under 2024 har Folkhälsomyndigheten presenterat sin kartläggning av ensamhet i Sverige. Kartläggningen visar att ensamhet är vanligast i yngre och äldre åldersgrupper, bland personer i ensamhushåll, personer med funktionsnedsättningar och personer som är sjukskrivna eller arbetslösa. Kartläggningen visar också att det finns ett tydligt samband mellan ensamhet och psykisk och fysisk ohälsa och suicidtankar, samt ökad dödlighet. Resultaten betonar vikten av att olika samhällsaktörer arbetar tillsammans. Näringslivet är t.ex. en viktig aktör i arbetet då det utgör både arbetsplats för många människor och mötesplats och kontaktyta. Kartläggningen visar vidare att det pågår ett stort antal aktiviteter och åtgärder för att motverka ensamhet i Sverige, främst på kommunal nivå och i civilsamhällets regi.

Civilsamhället fyller en viktig roll i arbetet med att bryta människors ensamhet och isolering, t.ex. genom att erbjuda olika mötesplatser men också kurser, föreläsningar samt hälsofrämjande insatser och idrottsaktiviteter. Uppsökande verksamhet för att kunna nå just de människor som behöver det allra mest är också en viktig del i arbetet och är något som kan förstärkas ytterligare. Civilsamhället är således en viktig resurs i att kunna bidra till att förebygga och bryta människors ensamhet och isolering. Sedan 2019 har Socialstyrelsen regeringens uppdrag att årligen fördela medel till civila samhällets organisationer i enlighet med förordningen (2019:474) om statsbidrag för insatser som bidrar till att motverka ensamhet. Bidraget fyller ett stort behov och bidrar till att organisationer utanför det offentliga kan göra avgörande insatser för människor i ensamhet. Regeringen ser dock ytterligare behov att stimulera insatser inom det civila samhället, t.ex. att bedriva ett mer förebyggande och utåtriktat arbete, som inte omfattas av förordningen, för att komplettera de insatser som redan görs.

Närmare om uppdraget

Uppdraget till Folkhälsomyndigheten består av två delar. Den första delen innebär att myndigheten ska utlysa och fördela 49 000 000 kronor som projektbidrag till civila samhällets organisationer. Genom detta bidrag vill regeringen ytterligare stärka det civila samhällets förutsättningar att vara delaktiga i arbetet med att motverka och förebygga ensamhet, där civilsamhällets stöd är avgörande. Inte minst ser regeringen att det kan finnas ett stort behov av att stärka lokal samverkan mellan civilsamhällets organisationer i arbetet med att främja gemenskap och motverka ensamhet. Medlen till civila samhället får även finansiera samverkan mellan civilsamhällets organisationer samt mellan civila samhällets organisationer och aktörer och personer inom näringsliv och kommuner som vill göra ideella insatser inom ramen för sin verksamhet för att förebygga ensamhet. Vidare kan medlen finansiera utåtriktat arbete, t.ex. genomföra eller delta i olika uppmärksamhetskampanjer, i syfte att synliggöra och öka kunskapen om ofrivillig ensamhet. Det kan även handla om att ta fram och sprida metoder för uppsökande verksamhet i syfte att bryta ensamhet, stödja användandet av digitala verktyg för social kommunikation samt att utveckla och stärka arbetet med sociala guider eller lotsar som kan vara en länk mellan civilsamhällets insatser och det övriga samhället. Även andra insatser som Folkhälsomyndigheten bedömer kan ha god effekt för att motverka ofrivillig ensamhet kan omfattas. Folkhälsomyndigheten får inte lämna medel till en organisation som inte uppfyller sådana villkor som anges i 2 kap. 4 a § lagen (2021:401) om Allmänna arvsfonden och det inte finns sådana särskilda skäl som anges i 2 kap. 4 b § samma lag som innebär att bidrag ändå får lämnas. Insatserna ska kunna genomföras under 2025.

Uppdragets andra del innebär att Folkhälsomyndigheten, tillsammans med andra aktörer, ska synliggöra och stärka arbetet med att förebygga och motverka ensamhet i samhället. Det nuvarande uppdraget avslutas i februari 2025 och med ny kunskap utifrån kartläggningen och med myndighetens strategi på plats ser regeringen behov av ytterligare insatser från Folkhälsomyndigheten. Denna del av uppdraget innebär att i linje med strategin stärka arbetet med att förebygga och motverka ensamhet och stärka relationerna till relevanta aktörer på området. Inom ramen för uppdraget ska myndigheten bland annat bedriva ett utåtriktat arbete, och höja kunskapen om ensamhet, dess konsekvenser och åtgärder, t.ex. genom olika kommunikationsinsatser. Myndigheten ska också ansvara för att etablera en struktur för att främja erfarenhetsutbyte mellan civilsamhällesorganisationer,

forskningsaktörer, myndigheter, kommuner, regioner och privata aktörer samt etablera ett nära samarbete med regeringens Företagsnätverk. Folkhälsomyndigheten ska även ta fram kunskap om användningen av konceptet social förskrivning.

På regeringens vägnar

Camilla Waltersson Grönvall

Marie Ericsson

Kopia till

Finansdepartementet, BA

Socialdepartementet, SOF

Kammarkollegiet

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Socialstyrelsen

Sveriges Kommuner och Regioner